

بیست و چهار سال سردبیری

مجله *نامه فرهنگستان* از این شماره که شصت و پنجمین شماره آن است به سردبیری آقای دکتر علاءالدین طباطبائی منتشر می‌شود. این مجله در بیست و چهار سال گذشته، یعنی از آغاز انتشار خود تاکنون، از این بخت برخوردار بوده که سردبیری همچون استاد احمد سمیعی (گیلانی) داشته است. استاد، که عمر پربرکتش دراز باد و سایه‌شان بر سر اهل ادب مستدام، در آستانه صدسالگی، خواهان سبک‌دوشی از این مسئولیت بودند و این انصراف طبیعی می‌نمود. چنین بود که چنین شد.

از آنجاکه در همه این سال‌ها، این بنده در سمت مدیرمسئول *نامه فرهنگستان* در کنار استاد سمیعی بوده‌ام، نخستین وظیفه‌ای که در این سرمقاله بر عهده دارم اظهار سپاسگزاری از ایشان است. بی‌گمان *نامه فرهنگستان* قدر و منزلت و دوام و قوام خود را مدیون دانش و تجربه و همت استاد سمیعی است. این استاد دانشمند در خانواده‌ای آراسته به علم و فرهنگ در شهری مانند رشت متولد شده که در قرن گذشته به علت موقعیت جغرافیایی خود بر سر راه مسافران اروپا، یکی از کانون‌های تجدّد در ایران آن روز، بوده است. سمیعی جوان دوران دانشجویی خود را در رشته ادبیات فارسی در نخستین سال‌های تأسیس دانشگاه تهران و در محضر استادانی مانند ملک‌الشعراء بهار و بهمنیار و فروزانفر و

همایی سپری کرده و به برکت ذوق و پشتکار و ممارست و مطالعه طولانی، بر ادبیات فارسی و زبان‌های فرانسه و عربی تسلط یافته و شاهد و بازیگر طوفان‌ها و حوادث سیاسی سال‌های پس از سقوط پهلوی اول و دوران پرشور و غوغای دهه بیست و نهضت ملی شدن صنعت نفت بوده است.

با ورود زبان‌شناسی به ایران، سمیعی از جمله اولین کسانی است که مقدم این دانش تازه‌وارد را گرامی داشته و دانش ادبی خود را با آگاهی‌های زبان‌شناسانه درآمیخته و قوت و وسعت بخشیده است. امروزه استاد سمیعی با کارنامه‌ای هفتادساله از تألیف و ترجمه انواع کتاب و تحریر مقالات فراوان و مدیریت فعالیت‌های ادبی و مطبوعاتی که سردبیری موفق مجله نشر دانش از جمله آنهاست، یکی از چهره‌های شاخص ادبی ایران معاصر است و از جمله پیشگامان و ویرایش و استادان مسلم آئین نگارش به شمار می‌آید. فرهنگستان افتخار دارد که از آغاز عمر سی‌ساله خود، استاد سمیعی را به‌عنوان عضو پیوسته در کنار خود داشته و ۶۴ شماره از فصلنامه نامه فرهنگستان را که ترجمان مشرب و مرام زبانی و ادبی آن است با سردبیری وی منتشر کرده است. سمیعی همه دانش و تجربه گران‌سنگ خود را در انتشار این مجله به کار بست. او مقید به رعایت انضباط علمی بود و همه می‌دانستند که اهل معامله و مسامحه نیست. درعین حال نقد را می‌پذیرفت و فراموش نمی‌کند که وقتی نویسنده‌ای جوان یکی از مقالات مدیرمسئول مجله را مورد انتقاد قرار داده بود او بدون آنکه مدیرمسئول را آگاه کند آن نقد را منتشر کرد. بدین‌سان او توانست برای مدتی طولانی، که قابل مقایسه با دوران انتشار مجلات ادبی معروفی مانند *یغما* و *سخن* بود، نامه فرهنگستان را در اختیار اهل ادب قرار دهد و الگویی از رعایت ضوابط علمی و پرهیز از تعصب و جانب‌داری و نقدگریزی به دست دهد. من در سرمقاله شصتمین شماره نامه فرهنگستان قدری درباره خصوصیات و مزایای نامه فرهنگستان و تأثیر آن در محیط ادبی و فرهنگی دوران معاصر و دانش و فضل سمیعی در انتشار این مجله سخن گفته‌ام.

استاد سمیعی در بخشی از این سی‌سال در فرهنگستان علاوه بر سردبیری نامه فرهنگستان، مدیریت گروه پژوهشی «ادبیات معاصر» را نیز بر عهده داشته است و هم‌اکنون

نیز این مسئولیت را بر عهده دارد. دو سه سالی نیز پس از درگذشت شادروان ابوالحسن نجفی، سرپرست گروه «ادبیات تطبیقی» بود.

رسم سمیعی در سردبیری نامه فرهنگستان آن بود که در هر شماره، سرمقاله را به اطلاع مدیرمسئول می‌رساند و نظر وی را درباره دیدگاهی که در آن مطرح شده بود جویا می‌شد. به نظر می‌رسد که این انضباط که مبتنی بر یک سنت نانوشته بود، حاصل تجربه طولانی سمیعی از راه ورسم روزنامه‌نگاری و انتشار مجله در ایران بوده باشد. مدیرمسئول گاهی یکی دو جمله از سرمقاله را، استحساناً، کم و زیاد می‌کرد و سمیعی با گشاده‌رویی می‌پذیرفت و این درسی بود که از سعه صدر به دیگران می‌داد.

اکنون این پرچم و این مشعل از دستی توانا به دست توانای دیگری سپرده شده است. سردبیر جدید، آقای دکتر علاءالدین طباطبائی سال‌هاست که عضو هیئت علمی گروه واژه‌گزینی فرهنگستان هستند و همکاران ما در این مؤسسه و دیگر استادان و محققان و مخصوصاً متخصصان دستور زبان فارسی با مقالات و کتاب‌های ایشان در این حوزه آشنایی دارند. تسلط ایشان بر زبان انگلیسی نیز از کتاب‌هایی که ترجمه کرده‌اند آشکار است. فرهنگستان خوش‌وقت است که این انتقال تجربه و مسئولیت به صورتی منطقی و آرام صورت می‌پذیرد و امیدوار است تغییر سردبیر مانع و مخل استمرار فایده مجله نامه فرهنگستان نباشد، بلکه به انباشت تجربه گذشته و آمیزش و افزایش آن با تجربه‌ای نو بینجامد و این مجله جایگاه ممتاز خود را در میان مجلات ادبی امروز ایران حفظ کند و به پایگاهی برتر از آنچه دارد دست یابد. استاد سمیعی هم، از این پس به‌عنوان عضو مؤثری از هیئت تحریریه مجله در کنار سردبیر خواهند بود و راهنمایی خواهند کرد. برای استاد سمیعی، سلامت و عافیت و برای دکتر طباطبائی توفیق خدمت و برای نامه فرهنگستان دوام و سودمندی افزون‌تر آرزو می‌کنم و از استادان ارجمند و پژوهشگران زبان و ادب فارسی درخواست می‌کنم همچون گذشته و بلکه بیش از آن، نامه فرهنگستان را با مقالات عالمانه و ادیبانه خود مددکار باشند. یک بار دیگر از استاد سمیعی، صمیمانه تشکر می‌کنم و از دل و جان آرزو می‌کنم که «دیر زیاد آن بزرگوار خداوند».

غلامعلی حدّاد عادل